

Podmínky státní magisterské zkoušky pro studenty programu *Učitelství pro střední školy – Dějepis specializace a Učitelství pro 2. stupeň základních škol – Dějepis specializace*;

Část Dějepis s didaktikou ([nástup ke studiu od r. 2020, včetně](#))

V souladu s přidělenou akreditací má státní magisterská zkouška v části Dějepis s didaktikou tuto strukturu:

- Dějiny:** posluchač si vylosuje jednu z průřezových otázek, dějiny nejsou primárně děleny na české a světové, ani na jednotlivé epochy. Sleduje se schopnost postihnout problém v jeho vývojovém kontextu napříč jednotlivými epochami i regiony, znalost obecných pojmů a schopnost jejich konkretizace.
Doporučujeme přípravu jednotlivých otázek propojit s četbou minimálně jednoho titulu odborné literatury.
Otázky jsou stejné pro oba programy, tj. Učitelství pro SŠ a Učitelství pro 2. stupeň ZŠ.
- Didaktika dějepisu:** posluchač si vylosuje jednu z problémových otázek. U každé z vylosovaných otázek je součástí odpovědi didaktická analýza tematického celku ve výuce dějepisu pro 2. stupeň ZŠ/SŠ jako součást pedagogického deníku.
Otázky jsou formulovány samostatně pro program Učitelství pro SŠ a Učitelství pro 2. stupeň ZŠ.
- Historiografie a teorie historické vědy:** posluchač si vylosuje jednu otázku z historiografie a jednu otázku z Teorie historické vědy. Prověřuje se schopnost historického myšlení ve vazbě na teoretické znalosti o vývoji historiografie a na znalost koncepcí teorie historické vědy s akcentem na 19. a 20. století; požaduje se schopnost postihnout a vysvětlit vývojové tendence a teoretické koncepce, nikoli reprodukovat řady mechanicky spojených faktů. Důraz je kladen na provázání historiografie s dobou, v níž vzniká. Zjišťuje se znalost společenských, politických a kulturních souvislostí.
Otázky z Historiografie jsou stejné pro oba programy, tj. Učitelství pro SŠ a Učitelství pro 2. stupeň ZŠ.
Otázky z Teorie historické vědy jsou formulovány samostatně pro program Učitelství pro SŠ a Učitelství pro 2. stupeň ZŠ.
- Znalost odborné literatury + tematická profilace:** ke státní magisterské zkoušce posluchač předkládá seznam prostudované odborné literatury, minimálně 40 titulů, včetně odborných studií (max. 10). Jeden z titulů je mu komisí zadán k prezentování. Doporučujeme tituly propojit s otázkami z dějin. Posluchač by měl titul interpretovat, měl by postihnout téma a způsob jeho zpracování. Komise zjišťuje nejen znalost věcného obsahu, ale i povědomí o koncepci, pramenech, odkazech na odbornou literaturu, metodologii, kterou autor zadaného titulu využil. Zjišťuje se rovněž schopnost posluchače využití zadaného titulu při výuce dějepisu na ZŠ a SŠ.

Po vylosování otázek si posluchač nejprve ke každé otázce vytvoří osnovu, která bude (vyjma výše uvedených případů) zahrnovat české/československé a obecné dějiny.

Čas na přípravu:

Dějiny a Didaktika dějepisu: každá otázka 20 minut.

Historiografie a Teorie historické vědy: každá otázka 10 minut

Čas na odpovědi: Celkem max. 60 minut

Historie (ZŠ a SŠ)

1. Dědictví antiky v evropských dějinách
2. Historické proměny města a městské společnosti
3. Historické proměny venkova a venkovské společnosti
4. Stát a politická moc v historické perspektivě.

5. Národ v dějinách - od zemského patriotismu k formování moderních národů a existenci moderních nadnárodních celků
6. Poddanství, občanství a svoboda v dějinách
7. Proměny životního stylu v dějinách
8. Evropa v době Přemyslovců
9. Lucemburkové v evropských dějinách
10. Habsburkové a Evropa
11. Křesťanství a církve v historické perspektivě.
12. Evropské hereze a reformační hnutí
13. Revoluce, války a ozbrojené konflikty v dějinách
14. Vzdělanost, její institucionalizace a intelektuální elity v dějinách.
15. Kultura ve středověku a raném novověku
16. Kultura v moderní a postmoderní společnosti
17. Rasa, třída a gender v evropské civilizaci
18. Islám a Evropa
19. Židé a judaismus v evropské civilizaci
20. Evropa v éře modernizace a modernizačních procesů.
21. Hospodářský vývoj Evropy a českých zemí
22. Sociální vývoj Evropy a českých zemí
23. Totalitarismus a totalitní režimy v historické perspektivě
24. Evropa a svět - kontakty, kolize, konflikty, kolonialismus a dekolonialismus
25. Střední Evropa jako geopolitický a kulturní fenomén.

Historiografie (ZŠ a SŠ)

1. Osobnost historika mezi politikou, badatelským zájmem a vědou
2. Proměny historického myšlení a metodologie od raného středověku do současnosti
3. Historie a filozofie dějin - prolínání, emancipace oborů, vzájemný vztah, koncepty
4. Historiografie pod vlivem historismu
5. Proměna historické vědy v éře formování novodobých národů
6. Historiografie pod vlivem pozitivismu
7. Gollova škola: škola nebo sociokulturní fenomén?
8. Krize historické vědy na přelomu 19. a 20. století a návrhy na její řešení
9. Utváření hospodářských a sociálních dějin
10. Škola Annales a její místo v evropské historické vědě
11. Historiografie pod vlivem marxismu
12. Pluralita historické vědy ve 2. polovině 20. století
13. Česká historiografie a historická věda po roce 1948
14. Současná historiografie (zejména na základě vlastní četby)

Teorie historické vědy (ZŠ)

1. Prostor a čas v dějinách
2. Historický fakt
3. Událost a proces
4. Narace
5. Pojem v historické vědě
6. Historický aktér
7. Využití pojmu struktura v interpretaci historického dění
8. Diskurz a jeho význam pro historické poznání.

9. Geografický determinismus a reflexe geografických podmínek v historické vědě
10. Spor o smysl českých dějin
11. Metodologické proměny historické vědy 20. století

Teorie historické vědy (SŠ)

1. Základní kategorie historického poznání ve vzájemných vztazích: čas, prostor, historický fakt a pojem.
2. Událost a proces
3. Narace
4. Historický aktér
5. Využití pojmu struktura v interpretaci historického dění
6. Diskurz a diskurzivní formace.
7. Spor o smysl českých dějin
8. Společnost a dějiny v křesťanské filozofii dějin
9. Historické myšlení pod vlivem osvícenství
10. Trojí inspirace pro historické myšlení 19. století: německá klasická filozofie, marxismus a pozitivismus
11. Filozofie dějin ve vztahu k historické vědě přelomu 19. a 20. století (tzv. rozumějící historie, diskuse o povaze historické vědy, polycivilizační koncepce ...)

Didaktika dějepisu – ZŠ

U každé z vylosovaných otázek je součástí odpovědi didaktická analýza tematického celku ve výuce dějepisu pro ZŠ jako součást pedagogického deníku.

1. Cíle a obsah dějepisné výuky v kontextu kurikulárních dokumentů pro ZŠ
2. Dějepisné kurikulum; jeho členění, úroveň a reflexe v dokumentech pro ZŠ
3. Aplikace klíčových kompetencí a osobnost učitele v dějepisné výuce (ZŠ)
4. Organizační metody dějepisného vyučování vzhledem k výuce na 2. stupni ZŠ
5. Organizační formy dějepisného vyučování vzhledem k výuce na 2. stupni ZŠ
6. Zásady tvorby didaktických materiálů a didaktická analýza učiva
7. Práce s filmem ve výuce dějepisu (ZŠ)
8. Práce s hmotnými prameny ve výuce dějepisu ve výuce ZŠ
9. Obrazové prostředky a jiná grafická média ve výuce dějepisu ve výuce na 2. stupni ZŠ
10. Využití metody oral history v dějepisné výuce a její problematika
11. Textová média a jejich využití ve výuce dějepisu ve výuce na 2. stupni ZŠ
12. Multiperspektivita ve výuce dějepisu na ZŠ
13. Projektové vyučování a interdisciplinární vazby dějepisu na ZŠ
14. Národní, evropský a globální rozměr ve výuce dějepisu na ZŠ
15. Význam regionálních dějin a rodinné paměti ve výuce dějepisu na 2. stupni ZŠ
16. Možnosti spolupráce základních škol s galeriemi, archívy a muzei
17. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu v 18. století
18. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu v 19. století
19. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu ve 20. století
20. Současný stav a trendy zahraniční didaktiky dějepisu a její vliv na české prostředí
21. Současný stav a trendy české didaktiky dějepisu

Didaktika dějepisu – SŠ

U každé z vylosovaných otázek je součástí odpovědi didaktická analýza tematického celku ve výuce dějepisu pro SŠ jako součást pedagogického deníku.

1. Cíle a obsah dějepisné výuky v kontextu kurikulárních dokumentů pro G a SOŠ
2. Dějepisné kurikulum; jeho členění, úrovně a reflexe v dokumentech pro G a SOŠ
3. Aplikace klíčových kompetencí a osobnost učitele v dějepisné výuce (G a SOŠ)
4. Organizační metody dějepisného vyučování vzhledem k výuce na 3. stupni
5. Organizační formy dějepisného vyučování vzhledem k výuce na 3. stupni
6. Zásady tvorby didaktických materiálů a didaktická analýza učiva
7. Práce s filmem ve výuce dějepisu (G a SOŠ)
8. Práce s hmotnými prameny ve výuce dějepisu ve výuce na 3. stupni
9. Obrazové prostředky a další grafická média ve výuce dějepisu ve výuce na 3. stupni
10. Využití metody oral history v dějepisné výuce a její problematika
11. Textová média a jejich využití ve výuce dějepisu ve výuce na 3. stupni
12. Multiperspektivita ve výuce dějepisu na G a SOŠ
13. Projektové vyučování a interdisciplinární vazby dějepisu na G a SOŠ
14. Národní, evropský a globální rozměr ve výuce dějepisu na G a SOŠ
15. Význam regionálních dějin a rodinné paměti ve výuce dějepisu na 3. stupni
16. Možnosti spolupráce středních škol s galeriemi, archívy a muzei
17. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu v 18. století
18. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu v 19. století
19. Historický vývoj dějepisné výuky a didaktiky dějepisu ve 20. století
20. Současný stav a trendy zahraniční didaktiky dějepisu a její vliv na české prostředí
21. Současný stav a trendy české didaktiky dějepisu